

Španielsko

Španielske kráľovstvo

[Vlajka](#)

[Znak](#)

[Národné motto:](#)

Plus Ultra ([lat.](#))

(Ešte ďalej (za nejakú hranicu))

[Štátna hymna:](#)

[Marcha Real](#)

(Kráľovský pochod)

Miestny názov

- dlhý Reino de España ([šp.](#)), Regne d'Espanya ([kat.](#)), Reino de España ([gal.](#)), Espainiako Erresuma ([bask.](#))
- krátky España ([šp.](#), [gal.](#)), Espanya ([kat.](#)), Espainia ([bask.](#))

[Hlavné mesto](#)

[Madrid](#)

40°26' s.š. 3°42' z.d.

Najväčšie mesto

[Madrid](#)

[kastíľčina](#), [katalánčina](#) / [valencijsčina](#) (v [Katalánsku](#), [Valencii](#) a na [Baleárskych ostrovoch](#)), [arančina](#) (v [Katalánsku](#)), [galícijsčina](#) (v [Galícii](#)) a [baskičtina](#) (v [Baskicku](#) a [Navarre](#))

[Úradné jazyky](#)

[Štátne zriadenie](#)

[konštitučná monarchia](#)

Kráľ

[Juan Carlos I.](#)

Predseda vlády

[José Luis Rodríguez Zapatero](#)

Vznik

[1512/1516/1700/1716/1812](#)

Susedia [Francúzsko](#), [Andorra](#),
[Portugalsko](#), [Gibraltár](#)

Rozloha

- celková 505 992¹ km² ([50.](#))
- voda (%) 5 240 km² (1,04 %)

Počet obyvateľov

- odhad ([2007](#)) 45 116 894^[1] ([27.](#))
- sčítanie ([2001](#)) 40 847 371
- [hustota](#) ([2007](#)) 85,1 /km² ([86.](#))

HDP [2005](#)

- celkový 1 089 103 mil. \$ ([12.](#))
- na hlavu (PKS) 26 320 \$ ([24.](#))

Index ľudského rozvoja ([2003](#)) 0,928 ([21.](#)) – vysoký

Mena [Euro](#) (€)

Časové pásmo [CET](#) ([UTC+1](#))

- [Letný čas](#) [CEST](#) ([UTC+2](#))

Medzinárodný kód ESP / ES

Medzinárodná poznávací značka E

Internetová doména .es

Smerové telefónne číslo +34

¹Zahrňa aj [Kanárske ostrovy](#), autonómne mestá [Ceuta](#) a [Melilla](#) a 3 miesta suverenity na pobreží [Maroka](#) - [Chafarinas](#), [Peñón de Vélez de la Gomera](#) a [Peñón de Alhucemas](#).

Španielsko ([špan.](#) *España*), dlhý tvar **Španielske kráľovstvo** ([špan.](#) *Reino de España*), je krajina v juhozápadnej [Európe](#) na [Pyrenejskom polostrove](#). Jeho pevnina hraničí na juhu a východe so [Stredozemným morom](#) (s výnimkou malej pozemnej hranice s [Gibraltárom](#)), na severe s [Francúzskom](#), [Andorrou](#), na severozápade s [Biskajským zálivom](#) a západe s [Atlantickým oceánom](#) a [Portugalskom](#). K územia Španielska patria aj [Baleárske ostrovy](#) v [Stredozemnom mori](#), [Kanárske ostrovy](#) v [Atlantickom oceáne](#) pri pobreží [Afriky](#) a dve [enklávy](#) v severnej Afrike, [Ceuta](#) a [Melilla](#) pri [Maroku](#). S plochou 504 030 km² je Španielsko druhou najväčšou krajinou [západnej Európy](#) a [Európskej únie](#) po [Francúzsku](#).

Španielsko je [demokracia](#) vo forme [parlamentnej](#) vlády v rámci [konštitučnej monarchie](#). Jedná sa o rozvinutú krajinu s dvanástou najväčšou ekonomikou [HDP](#) a vysokou životnou úrovňou (Španielsko [15. najvyššie HDI](#)). Je členom [Organizácie Spojených národov](#), [Európskej únie](#), [NATO](#), [OECD](#) a [WTO](#).

Španielsko ako štát vzniklo postupným zjednocovaním viacerých kráľovstiev v 15. a 16. storočí. Ako štátny útvar malo najväčší svetový vplyv v [16. a 17. storočí](#), kým nepodľahlo v boji o nadvládu nad morom [Anglicku](#). Následné nezachytenie obchodnej a vedeckotechnickej revolúcie malo za následok ďalší pokles bohatstva i politického vplyvu až za [Francúzsko](#) a [Nemecko](#). Krajina v oboch svetových vojnách zostala neutrálna, výrazne však utrpela v [občianskej vojne \(1936 - 1939\)](#). Po smrti diktátora [Francisca Franca](#) v roku [1975](#) nastúpila krajina cestu k rýchlej demokratizácii a ekonomickému rastu. Tento proces vyvrcholil

vstupom Španielska do [EU](#) v roku [1986](#). V súčasnosti bojuje najmä s vysokou nezamestnanosťou a útokmi teroristickej organizácie [Baskicko a jeho sloboda](#) (ETA).

Geografia

Fyzická mapa Španielska (bez Kanárskych ostrovov)

Španielsko leží v juhozápadnej časti Európy, na [Pyrenejskom polostrove](#). Jeho severné hranice tvorí pobrežie s [Biskajským zálivom](#), severovýchodne susedí s [Francúzskom](#), kde tvoria prírodnú hranicu [Pyreneje](#), južne a juhovýchodne je hranicou pobrežie [Stredozemného mora](#), severnú hranicu tvorí pobrežie [Atlantického oceánu](#) a hranica s [Portugalskom](#).

Jeho hranice majú celkovo 1 917,8 km a hraničí s nasledovnými krajinami:

- [Andorra](#) - 63,7 km
- [Francúzsko](#) - 623 km
- [Gibraltár](#) - 1,2 km
- [Portugalsko](#) - 1 214 km
- [Maroko](#) - provincia [Ceuta](#) 6,3 km a provincia [Melilla](#) 9,6 km

Pobrežie má celkovú dĺžku 4 964 km.

Krajina leží v miernom klimatickom pásme. Najnižším bodom je Atlantický oceán - 0 metrov nad morom, najvyšším [Pico de Teide](#) na ostrove Tenerife ([Kanárske ostrovy](#)) - 3 718 metrov nad morom.

Vnútrozemi Španielska dominujú vysoké náhorné plošiny ([špan. mesetas](#)) ako [Meseta León](#) a [La Mancha](#) a pohoria [Pyreneje](#), [Sierra Nevada](#) a [Kantaberské pohorie](#). Z týchto pohorí vytekajú rieky [Tajo](#), [Ebro](#), [Duero](#), [Guadiana](#) a [Guadalquivir](#). Úrodné nivy sú pozdĺž pobrežia, najväčšia z nich leží pri Guadalquivir v [Andalúzii](#), na východe sú údolia riek [Segura](#), [Júcar](#) a [Turia](#). Z východu Španielsko omýva [Stredozemné more](#), v ktorom sa nachádzajú [Baleárske ostrovy](#); zo severu [Biskajský záliv](#), zo západu [Atlantický oceán](#), v ktorom sa nachádzajú [Kanárske ostrovy](#).

Najvyššou horou je [Pico de Teide](#) (3 718 m) na ostrove [Tenerife](#), jedna z najväčších [sopiek](#) sveta. Na pevninskom Španielsku náleží prvenstvo hore [Mulhacén](#) (3 478 m) pri [Granade](#), nasleduje [Pico de Aneto](#) (3 404 m), najvyšší vrchol [Pyrenejí](#).

Španielsko je vcelku bohaté i na prírodné zdroje - [uhlie](#), železnú a medenú rudu, [olovo](#), [zinok](#), [urán](#), [ortuť](#), [wolfrám](#), [magnezit](#), [kaolín](#) a ďalšie. Má veľké plochy ornej pôdy - viac ako 27%, trvalo je obrábaných cca 10%.

Podnebie

Španielsko možno rozdeliť podľa [podnebia](#) do štyroch oblastí:

- Pobrežie Stredozemného mora: najteplejšie na východnej a južnej časti krajiny; dažďové obdobia sú jaro a jeseň. Kľudné leta s príjemnými teplotami.
- Vnútrozemie: Veľmi studené zimy (na severe a v Madride často so snehom, teploty až -10 °C) a veľmi horúce a suché leta (teploty až 40 °C).
- Severné atlantické pobrežie: ostré zimy s pokojnými letami (trošku chladnejšími).
- Kanárske ostrovy: subtropické počasie, s príjemnými teplotami (18 °C až 24 °C) po celý rok.

Vláda a politika

Najvyššími štátnymi orgánmi sú kráľ, parlament a vláda.

Kráľ je hlavou štátu, reprezentuje štát navonok, zvoláva a rozpúšťa parlament. Má právomoc schvaľovať a vyhlasovať zákony. Je hlavou štátu na základe systému primogenitúry.

Parlament je dvojkomorový, skladá sa z Poslaneckej snemovni a Senátu. Poslanecká snemovňa je volená na 4 roky na základe pomerného zastúpenia, volebným obvodom je provincia. Senát je volený na 4 roky a každá provincia tu má svojich 4 zástupcov.

Výkonná a nariad'ovacia moc je zverená vláde. Jej poradným orgánom je Štátna rada. Predseda vlády môže byť zastúpený kráľom alebo parlamentom.

Demografia

K [1. januáru 2008](#) obývalo Španielsko 46 063 511 obyvateľov,^[2] priemerná hustota zaľudnenia činila 91,2 obyvateľov na km², čo je mierne pod priemerom [EU](#). Rozloženie obyvateľstva je silno nerovnomerné: zatiaľčo pobrežné oblasti a ostrovy sú veľmi husto zaľudnené, centrálna Španielsko je takmer púste (kastílska [provincia Soria](#) má len 9 obyv./km²), trpiace dlhodobým stárnutím obyvateľstva a jeho odchodom hlavne do [Madridu](#), v ktorého aglomerácii žije 14 % obyvateľstva krajiny.

Veľa Španielov žije v západnej Európe, predovšetkým vo [Francúzsku](#), [Nemecku](#) a [Švajčiarsku](#), ďalej v [USA](#), [Kanade](#), latinskoamerických krajinách a v [Maroku](#). Naopak v Španielsku žije početná kolónia Maročanov, Latinoameričanov, Afričanov čiernej pleti, Číňanov, Rumunov a ďalších prisťahovalcov. Prírodný demografický rast je nízky, prírastky obyvateľstva tvoria [imigranti](#) ([pozri nižšie](#)). S ohľadom na rozlohu krajiny a ďalšie vlivy u obyvateľov existujú určité rozdiely fyziologické, charakterové, náboženské, jazykové aj vo všeobecnom vzdelaní.

Obyvatelia krajiny sa označujú ako [Španieli](#); časť obyvateľov hovoriacich inými jazykmi než [kastilčinou](#) považujú za Španielov len [Kastilčanov](#) a sami sa často prehlasujú za [Galícijsčanov](#), [Baskov](#) a [Kataláncov](#). Cez tri štvrtiny obyvateľov sa hlási k [rímskokatolíckej cirkvi](#), podiel ostatných náboženstiev je veľmi nízky.^[3]

Jazyky

Jazyková mapa Španielska

■	Španielčina (kastilčina) , úradný jazyk na celom území
■	Katalánčina , úradný
■	Baskičtina , úradný
■	Galícijsčina , úradný
■	Astúrčina/Leónčina
■	Aragónčina
■	Arančina
■	Extremadurčina
■	Fala

Najvýznamnejším a zároveň úradným jazykom Španielska je [španielčina](#), označovaná tu ako [kastilčina](#). K ďalším úradným jazykom patria regionálne jazyky [katalánčina](#) (používaná na východe Španielska), [baskičtina](#), [galícijsčina](#) a [arančina](#). Vedľa týchto jazykov sa v Španielsku vyskytujú tiež [astúrčina](#) (nie je síce regionálny úradný jazyk, ale v Astúrii je chránená miestnymi zákonmi), [aragónčina](#), [extremadurčina](#), [leónčina](#) a rôzne prechodné dialekty, ktoré však úradnými jazykmi nie sú.

Priťahovalectvo

Zatiaľčo v 20. storočí bolo Španielsko krajinou, odkiaľ emigranti odchádzali (pred [občianskou vojnou](#), [frankizmom](#) či ekonomickými krízami), na prelome 20. a 21. storočia zaznamenala silnú vlnu [migrácie](#), ktorá, aj keď už o niečo slabšia, pokračuje dodnes. S čistou mierou imigrácie 1,5 % v roku 2005 bolo po [Cypruse](#) na druhom mieste v [EU](#).^[4] V súčasnosti zaujíma s hodnotou 0,99 % 15. miesto v únii.^[5] V roku 2008 tvorilo 5 220 000 cudzincov 11,8 % obyvateľstva Španielska.^[6]

Spočiatku prevažovali medzi imigrantmi obyvatelia [Afriky](#) a [Južnej Ameriky](#) (hlavne [Maročania](#) a [Ekvádorci](#)), v posledných rokoch však medzi prichádzajúcimi prevládli Európania. Najväčšie zastúpenie majú [Rumuni](#) (729 000), rýchlo stúpa podiel Britov (352 000) a ďalších občanov starých štátov Európskej únie. Najviac imigrantov sa usadzuje v

[Madride](#) a na pobreží [Stredozemného mora](#), naopak [Galícia](#) či [Astúria](#) príliv cudzincov takmer nepocítili.

Najväčšie mestá a aglomerácie

Mapka s aglomeráciami nad 300 000 obyvateľov

10 najväčších miest

por.	mesto	obyvateľstvo
1	Madrid	3 232 463
2	Barcelona	1 595 110
3	Valencia	797 654
4	Sevilla	699 145
5	Zaragoza	654 390
6	Málaga	561 250
7	Murcia	422 861
8	Palma de Mallorca	413 781

10 najväčších metropolitných oblastí

por.	aglomerácia	obyvateľstvo
1	Madrid	5 883 521
2	Barcelona	3 150 380
3	Valencia	1 810 663
4	Sevilla	1 438 451
5	Málaga	965 371
6	Bilbao	949 939
7	Oviedo-Gijón	857 495

9	Las Palmas de Gran Canaria	377 203
10	Bilbao	353 168

8	Alicante-Elche	725 395
9	Zaragoza	688 643
10	Vigo	659 632